

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 6.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2019. május 6. 8:00

**I. SZÖVEGÉRTÉS
ÉS
ÉRVELÉS VAGY GYAKORLATI
SZÖVEGALKOTÁS**

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

90 perc áll rendelkezésére ahhoz, hogy megoldja a **szövegértési feladatsort** és megírja az egyik rövid **fogalmazási feladatot**. Ügyeljen arra, hogy idejét arányosan ossza meg a szövegértés és a fogalmazás között (például 60 perc – 30 perc)!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd a kérdéseket!

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon!

Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesírásra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

A két feladat közül az egyiket kell megoldania!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, fogalmazványt, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól! (Húzza át a vázlatot, fogalmazványt!)

Fogalmazása 120-200 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

A játék fogalma

(1) A játék fogalmának pontos, ugyanakkor használható meghatározása kihívás, ugyanis az emberi cselekvésnek széles tartományát alkotja a játéktevékenység. Különösen nehéz jó meghatározást adni ott, ahol a játékok más jellegű tevékenységekkel (pl. munka, rítus¹, sport) érintkeznek, illetve ahol e különböző jellegű tevékenységek összefonódva fordulnak elő. A köznapi nyelvhasználat számos olyan, játékkal kapcsolatos előítéletet és előfeltevést őriz, amelyek a tudományos igényű elemzésekben is éreztetik hatásukat. Ez a tény a játék két különböző értelmezésében nyilvánul meg. Az egyik csak azokban az esetekben beszél játékról, amikor a gyermekek valamiféle játékszerrel foglalatostkodnak (pl. a lányok „babáznak”, a fiúk „autóznak”), vagy valamiféle szabályok rögzítette csoportos játékot (pl. társasjátékok, zalogosdi, körjátékok) játszanak. A másik felfogás szerint a játék fogalma szinte a végtelenségig ki is tágulhat, ide tartoznak a gyermekjátékok mellett a felnőttek olyan időtöltései is, mint a különböző sportok, a kártyázás, a sakkozás. Nyilvánvaló azonban, hogy itt már különböző funkciójú és szerkezetű cselekvésekről van szó, amelyeket csak egy nagyon általános szinten lehet egyetlen játékmeghatározáson belül értelmezni. Az egyes tudományágak (például a szociológia², a filozófia, a pszichológia, a szociálpszichológia³) éppen ilyen tág játékfogalommal dolgoznak, mindig az ennek megfelelő általánosítás szintjén maradván. Ily módon ezek a tudományterületek számos rendkívül fontos megállapítást tettek már a játékok elmélete, az emberi cselekvések általános megismerése szempontjából.

(2) Amikor a továbbiakban játékokról beszélünk, akkor e szövegben mindig a népi gyermekjátékokról van szó. Ezzel azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy minden esetben a falusi gyermekek játékeit elemezzük, így természetesen vizsgálódásunk keretein kívül rekednek a városi, polgári játékkultúra elemei éppúgy, mint a különböző társadalmi rétegekhez tartozó felnőttek időtöltései. A fogalomnak ez a leszűkítése azonban semmiképpen sem jelenti azt, hogy a népi gyermekjátékokban nem találni meg azokat az általános tulajdonságokat (vagy azok sajátos megnyilvánulási formáit), amelyek a játékot általában jellemzik.

(3) Az egyes játékdefiníciókat áttekintve két sajátosság ötlük azonnal a szemünkbe: a meghatározások egyrészt a munka, a rítus és a játék közötti pontos határvonalak meghúzására, másrészt pedig a játékfolyamat bizonyos számú jellemzőinek összegyűjtésére irányulnak. Amennyiben a más jellegű tevékenységekkel való szembenállásra helyezzük a hangsúlyt, megállapíthatjuk, a játékokat az jellemzi, hogy szabad akaraton alapulnak, nem produktívak⁴, valóságyszerűek, de nem valóságosak, térben és időben meghatározottak. Nézzük most meg részleteiben, mire is utalnak, mit fejeznek ki ezek a tulajdonságok.

(4) Az a tény, hogy a játék minden külső kényszerítő körülményt nélkülöző szabad cselekvés – minden játékmeghatározásban visszatükröződik. A köznapi gondolkodás számára nagyon is nyilvánvaló, hogy játszani nem kötelesség, azaz a játszás egy teljesen szabadon választott tevékenységi forma. Inkább úgy kellene fogalmaznunk, hogy a játék a munkához vagy a rítushoz viszonyítva szabad cselekvés (egyéni minden hátrányos következmény nélkül eldönthető, játszom-e vagy sem); önmagában szemlélve azonban nem egészen az. Pszichológiai szempontból ugyanis a játék – valamely adott korcsoport, leginkább a gyermekek számára – az önkifejezés, a megismerés, általában a társadalmi lét egyedül lehetséges formája. Az embernek

¹ rítus: szertartás, szokás, rögzült cselekménysor (pl. vallásos szertartásé, népszokásé)

² szociológia: a társadalmi csoportok, intézmények és folyamatok leírásával, azok működésével foglalkozó tudományterület

³ szociálpszichológia: az egyén és a társas környezet kölcsönhatásával foglalkozó tudományterület

⁴ produktív: hasznosuló, jövedelmező, termelékeny, terméket előállító

az az egyik legerősebb, de ugyanakkor nem mindig tudatos törekvése, célja, hogy azonosulni tudjon a saját környezetét jelentő társadalmi csoporttal, annak kultúrájával. Ennek a pszichológiai indíttatású alkalmazkodásnak az egyik legelső eszköze a játék. Vagyis ebben az értelemben már nincs szó szabad cselekvésről. Ha egészen pontosan akarnánk összefoglalni mindezt, akkor azt mondhatjuk: az egyén, a gyermek számára nem kötelező a játszás, ha azonban nem játszik (ami lelki és biológiai okokból is lényegében lehetetlen), megfosztja magát a kultúrával való azonosulás egyik eszközétől.

(5) Lényegében ugyanezt mondhatjuk el a játékok nem produktív jellegéről is. A játékok nem hoznak létre anyagi javakat, mivel nem a valóságos világ keretein belül lezajló tényleges folyamatokról van szó. A játékok valóságszerűek, de nem valóságos akciók (pl. a gyermek pogácsát 'süt' homokból, majd 'megeszi', 'kóstolásra' kínálja fel). A játékok csupán „eljátsszák”, „megelevenítik” a valóságos világot, ennek törvényei azonban nem érvényesek rájuk. A játékkutatás egyik igen nagy hatású elmélete szerint a játék egyik legfontosabb sajátossága a jelszerűsége, vagyis a játékok a valóságos világ másolatát jelentik, világuk a tényleges, a valóságos világ helyettesítője. A játék képtelen anyagi javak létrehozására, ennyiben tehát nem produktív, azaz nem termelő munkatevékenység. Ugyanakkor a játékok kialakítanak bizonyos készségeket, képességeket, irányultságokat és szempontokat, amelyek a játszó előkészítik későbbi produktív, már anyagi javakban is mérhető tevékenységek végzésére.

(6) A játék – legalábbis az eredmények, a társadalom, a kultúra szempontjából – egy jövőre irányuló cselekvési mód, amely a jelenben zajlik, de a jövőre hat. Ez a mozzanat alapvetően jellemző minden tanulási tevékenységre, alapvetően jellemzi magát a szocializációt. A szocializáció fogalma azt az érési, fejlődési folyamatot jelöli, amelynek során az egyén és/vagy a csoport elsajátítja a kultúrában való élés szabályait és törvényeit. A játék „eredménye” a szabályok és törvények tartalmi ismerete, a kultúrában való együttélés kereteinek felismerése. Tehát a játéktevékenység térben és időben egyaránt jelzi a kultúra kereteit, továbbá az egyénnek ezen kereteken belüli lehetőségeit.

(7) Végül vizsgáljuk meg, hogyan rajzolódik ki a játékszereknek a szocializáció folyamatában betöltött szerepe. A játékszerek mint a játéktevékenység tárgyi kellékei egyrészt tárgyiasítják, kézzelfoghatóvá teszik a más módon el nem sajátítható ismereteket, másrészt továbbadják a hozzájuk tapadó elvárásokat, értékeket, normákat. Az utánzó játékszerek különböző játékeseményekben és játékfolyamatokban alkalmazhatók, szabadon variálhatók mindaddig, amíg a játszó meg nem sérti az általuk utánzott „tárgy” jelentéstartományát. Kizárólag szerepjátékokban fordulnak elő, mivel az utánzott tárgy játékbeli használatához meghatározott „szerepek” is hozzátartoznak. Sőt, ezeknek a szerepeknek (pl. édesanya, gazda, pásztor, kondás) az elhagyása értelmetlenné tenné magát a játékfolyamatot.

Terményekből készített utánzó játékszerek: ciroszékér, csutakrozi (rongybaba), tökmalac

Magyarázatok:

cirok: perjefű, fás részeiből seprű, játék is készülhet

csutak: csutka, lemorzsolts kukoricacső

Forrás: MAGYAR NÉPRAJZ VI. kötet. Szerk.: Paládi-Kovács Attila. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988-2002.

<http://mek.oszk.hu/02100/02152/html/06/99.html>. A feladathoz igazított szöveg.

1. Töltse ki az alábbi vázlatot az 1. bekezdés információi alapján!

A) A játék fogalma szűken értelmezve:

a) _____
_____
_____

A fogalom szemléltetése egy szövegből vett példával: _____

2 pont	
--------	--

b) _____
_____
_____

A fogalom szemléltetése egy szövegből vett példával: _____

2 pont	
--------	--

B) A játék fogalma tágan értelmezve:

_____
_____
_____

A fogalom szemléltetése egy szövegből vett példával: _____

2 pont	
--------	--

2. Jelölje meg az első feladat megfelelő betűjelét (A vagy B) megadva, hogy a szöveg első bekezdésében megnevezett tudományterületek melyik játékfogalomból indulnak ki!

A választott betűjel: _____

1 pont	
--------	--

3. Az olvasott szöveg forrásaként megjelölt kötet további része konkrét játékok leírását is közli. Ön szerint melyik játékokkal foglalkozik bizonyosan a kötet a felsoroltak közül? (2)

a) Húzza alá a megfelelő játékneveket!

Fecskézés:

ketten vagy többen játszhatják udvaron, réten, erdőszélen. Mindenkinek van egy botja. Ha ketten játsszák, egyikük feldobja a botot, a másik pedig megpróbálja azt a sajátjával eltalálni. Utána a másik dobja fel, és így folytatják.

Talicskázás:

ketten játsszák: vagy egy felnőtt és egy gyerek, vagy két nagyobbacska gyerek. Egyik hasra fekszik a földre, két lábát a másik megfogja és fölemeli. Elkezdi tolni, az pedig a két kezén megy előre.

Sakk:

ketten játsszák: a hatvannégy kockás táblán harminckét (2x16) eltérő színű figurával játszott, keleti eredetű játék.

2 pont	
--------	--

b) Választásait indokolja a szövegből idézett egy mondattal / mondatrészlettel!

1 pont	
--------	--

4. Milyen ellentétpárok alapján állítja szembe a szöveg a játék fogalmába tartozó jellemzőket más jellegű tevékenységekkel? Töltse ki a táblázatot! (3, 5)

A játék fogalmába tartozó jellemzők	Más jellegű tevékenységek

4 pont	
--------	--

5. Igaz vagy hamis? Írja a megállapítások mellé a megfelelő I vagy H betűjelet! (1, 2, 3, 4)

Megállapítás	Betűjel
a) Az emberi cselekvésnek széles tartományát alkotja a játéktevékenység.	
b) A népi gyermekjátékokban nem lehet megtalálni azokat az általános tulajdonságokat, amelyek a játékot általában jellemzik.	
c) A meghatározások egyrészt a munka, a rítus és a játék közötti pontos határvonalak meghúzására irányulnak.	
d) A játék – valamely adott korcsoport, leginkább a felnőtt számára – az önkifejezés, a megismerés, általában a társadalmi lét egyedül lehetséges formája.	

4 pont	
--------	--

6. Keressen a kép és az idézet közös mondanivalója, valamint az 5. bekezdés tartalma között párhuzamot, hasonlóságot! Három egész mondata három válaszletemet tartalmazzon! (5)

René Magritte: *A képek árulása*, 1948 (A képen olvasható szöveg: "Ez nem pipa")

„Egy képet nem szabad felcserélni a dologgal, amit az ember megérinthez. Meg tudja tömni az én pipámat? Természetesen nem. Ez csak egy vázlat. Ahogy rá is írtam a képre, hogy ez nem egy pipa, az úgy is van. A narancsszelet másolata egyáltalán nem ehető.”
(René Magritte)

---

4 pont	
--------	--

7. A szöveg bizonyos szavakat idézőjelbe tesz. Magyarázza meg saját szavaival, milyen többletjelentéssel ruházza fel az idézőjel az alábbi példák kiemelt szavait!

a) a leányok „babáznak”, a fiúk „autóznak” (1) _____

_____

_____

b) A játék „eredménye” a szabályok és törvények tartalmi ismerete, a kultúrában való együttélés kereteinek felismerése. (6)

_____

_____

2 pont	
--------	--

8. Nevezze meg a szöveg alapján a játék és a tanulás két közös jellemzőjét! (6)

_____

_____

_____

2 pont	
--------	--

9. Egészítse ki saját szavaival a játék fogalmáról szóló megállapításokat! (5)

a) _____, de nem valóságos akciók.

b) A játék annyiban nem termékeny, termelő tevékenység,

_____, ugyanakkor
kialakít _____.

2 pont	
--------	--

10. Vizsgálja meg, a 7. bekezdés illusztrációit!

a) Milyen összefüggéseket lát az illusztrációk és a 7. bekezdésben említett játéktípus között? Válasza 3 érdemi közlést tartalmazzon!

---

3 pont	
--------	--

b) Indokolja 2 érdemi közléssel, Ön szerint miért készültek helyi terményekből a falusi gyerekek játékaik!

---

2 pont	
--------	--

11. A játék alábbi elméleti meghatározásai a gyermeki játéktevékenységnek csak egy-egy jellemzőjét ragadják meg. Válasszon ki ezekből egy meghatározást és indokolja egész mondatban, miért tűnik részlegesnek az adott játékelmélet! Válaszában használja fel az olvasott szöveg információit!

- A) 'Gyakorláselmélet': A játék felkészít az életre.
- B) 'Energiafőlösleg-elmélet': A játék a felhalmozott energia levezetője.
- C) 'Megismétlési elmélet': A játék fejlődési szakaszai az emberiség történetét modellálják.
- D) 'Üdülés-elmélet': A játék felfrissülést nyújt a játékosoknak.

A választott meghatározás betűjele: _____

A meghatározás részleges, mert _____

---

2 pont	
--------	--

12. Írjon legalább három szóból álló, tartalmilag összefoglaló címet az alábbi öt szerkezeti egységnek (2-6. bekezdések). (A névelő szónak számít.)

2. bekezdés: _____

3. bekezdés: _____

4. bekezdés: _____

5. bekezdés: _____

6. bekezdés: _____

5 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

Az alábbi két feladat közül az egyiket kell megoldania!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

Fogalmazása 120-200 szó terjedelmű legyen!

***

Érvelés

A világ számos országában, például Finnországban, Spanyolországban, az Egyesült Államokban a külföldi filmeket főként feliratosan vetítik, míg más országokban, köztük Magyarországon, Németországban vagy éppen Japánban sokszor szinkronizálják az adott ország nyelvére. Hazánkban általában jó minőségű szinkron készül, gyakran neves színészek kölcsönzik hangjukat a külföldi filmeknek. Megfigyelhető ugyanakkor az is, hogy sokan inkább a feliratos változatokat kedvelik jobban.

<http://www.vous.hu/hir/20151201-magyar-szinkron-szinkronjunkie-blog-interju>

Ha választhat, Ön feliratosan vagy inkább szinkronizálva nézi meg az új sikerfilmeket vagy a régi kedvenceit? Kifejtésében utaljon a felvezető szöveg megállapításaira, személyes tapasztalataira, említse legalább egy konkrét filmet is! Álláspontja megfogalmazásakor 3-5, egymástól jól elkülöníthető érvet tegyen mérlegre!

VAGY

Gyakorlati szövegalkotás

Amikor Ön házépítésbe fogott, még nem sejtette, milyen szerencsében lesz része: pincéje alapozása közben a markoló által kiforgatott földben jelentős régészeti leletet, összesen 117 darab római kori érmét talált. Törvénytisztelő állampolgárként Önnek tudomása van arról, hogy a földből előkerülő kincsek tulajdonjoga fölött a megtaláló nem rendelkezhet korlátlanul, ezért hivatalos levélben a település jegyzőjéhez fordul, hogy bejelentse a leletet, és jogi tanácsot kérjen a további teendőket illetően.

Írjon hivatalos levelet a település jegyzőjének, amelyben tanácsot kér, mi a törvényes eljárás a kertjében talált régészeti lelettel kapcsolatban! A bevezető szövegben ismertetett helyzethez illeszkedően további életszerű elemekkel bővítve ismertesse a szituációt, valamint pontosan megfogalmazott kérdésekkel kérjen iránymutatást! Ügyeljen a hivatalos levél szövegműfajának formai és nyelvi követelményeire!

Használja az alábbi címet:
Dr. Törvény Jánosné jegyző
Rigóvár Város Önkormányzata
9991, Rigóvár, Fő tér 1.

		pontszám	
		maximális	elért
Szövegértés		40	
Szövegalkotási feladat	Érvelés	10	
	Gyakorlati szövegalkotás	10	
Összesen		50	

_____ dátum

_____ javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
Szövegértés			
Szövegalkotási feladat	Érvelés		
	Gyakorlati szövegalkotás		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 6.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2019. május 6. 8:00

**II.
MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS**

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól!
A szövegbe is jegyzetelhet.

Ha a megoldott feladatban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Fogalmazása 400-800 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

MŰÉRTTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: EGY MŰ ÉRTTELMEZÉSE

Értelmezze Mátyás Iván alkotását! *Nyaralás* című novellája anya és fiú kapcsolatát jeleníti meg. Kifejtésében tárja fel és értelmezze az anya-fiú kapcsolat jellemző vonásait! Mutassa be, hogy az elbeszélés mód milyen sajátosságai, poétikai megoldásai fejezik ki e kapcsolati jellemzőket, a családi viszonyokra is ható társadalmi légkört!

Mátyás Iván: *Nyaralás*

Az anya csontos, túhegyes arcával behajolt a lámpába. Egy ing nyakát foltozta apró, ideges mozdulatokkal. Mellette a díványon ingek, szép rendesen összehajtván. Aztán néhány alsónadrág, zsebkendő.

Az anya hunyorogva fölnevezett, mintha ott túl, a lámpa fénykörén keresne valamit.

– Bandi – mondta, és egy szék megroppant a sarokban –, azt hiszem, ez az ing is rendben van.

Újabb reccsenés a homályból.

– Köszönöm, anyám.

Az anya még mindig előrebámult, belebeszél a sötétbe.

– Azt hiszem, fiam, mégiscsak vennünk kéne egy-két dolgot... inget meg effélét. – Kis szünet, aztán: – Legalább pár darabot.

– Legalább pár darabot – visszhangozta a sarok. Aztán egy térd fölemelkedett a homályból, a vékony, barna arc is előrehajolt. – És aztán, mit kéne még vennünk?

Csöppnyi gúny sem volt a hangban. Inkább várakozás, hogy hát jó, tessék, sorold föl, anyám, mi minden kéne...

Az anya lehajtotta a fejét.

– Tudom, hogy sok a kiadásod, hiszen rajtam kívül még Évát is segíted...

– Hagyjuk ezt! – Megint egy reccsenés, aztán akárcsak sűrű, sötét füst gomolyogna fel, a fiú ott állt az anyja előtt.

– Igazán nem tudom, miért beszél erről, anyám, higgye el, teljesen felesleges.

Az anya fölnevezett. A keze is elindult, hogy megkeresse a fia kezét.

– Ne haragudj.

– Nem arról van szó.

Az anya keze egy pillanatra megérintette a fiúét, majd visszahullt az ölébe.

Az anya aztán az ingek, alsónadrágok és zsebkendők között motozott, és mire ismét fölnevezett a fiára, mosoly volt az arcán.

– Lesz mindened Füreden. – Megcsillant a tekintete. – És tudod, hogy még nekem is...

Egész szépen rendbe hoztam a szürke szoknyát, és tegnap, igen, tegnap a Gizi ideadta a napszemüvegét.

– Igazán örülök.

A fiú valahonnan a sarokból előhalászott egy újságot. Úgy állva olvasni kezdett.

Az anya meg tovább beszélt.

– Először persze nem akarta ideadni, és igazán meg kellett ígérem, hogy vigyázok rá, de hát tudod, hogy én mindenre úgy vigyázok, és mégiscsak jó lesz, ha napozhatok egy kicsit.

Az újság megzörrent, aztán leesett a díványra. A fiú megfogta az anyja vállát.

– A vízbe is bejöhetsz.

– Ó, nem... nem! De majd a partról nézem, hogy úszol.

Boldogan felsóhajtott. – Azért ez jó, hogy együtt nyaralhatunk... hogy engem is beutaltak abba az üdülőbe. – Fölnevezett a fiára. – Ez mégiscsak szép...

A fiú lehajolt az újságért, de nem kezdte újra olvasni. Újsággal a kezében járkált a szobában. Olykor messzire eltávolodott a sötétben, aztán megint csak itt volt a lámpa mellett. Hirtelen megállt.

– Anyám...

A váll megrándult. – Ha úgy gondolod, hogy zavarlak, én igazán...

– Nem arról van szó, dehogyan zavar, miért zavarna? – Szünet.

– Csak megkérném valamire...

Az anya fölnézett. Vékony, pergamenszínű bőre megfeszült az arcán. Várni lehetett, hogy a következő pillanatban megpattan benne valami. A fiú megérintette a vállát.

– Na... na... – És mosolygott is.

Az anya arca engedelmesen átvette a mosolyt, de az mindjárt elhalt, beledermedt a ráncokba.

– Megkérném valamire – ismételte a fiú. Leült az anyja mellé. Nem nézett rá, ahogy elkezdte. – Tudja jól, hogy ez egy olyan üdülő... ahol különféle emberek vannak, üzemekből meg innen-onnan... Szóval, ha megérkezünk, ne közölje mindjárt, hogy kúriai bíró volt a férje.

– De Bandi...

– Szeretném, ha végighallgatna! – féloldalasan nézett az anyjára. – Apát hagyjuk! – keze belesöpört a levegőbe. – Hagyjuk! Hagyjuk! És szeretném, ha azt sem említené, hogy Fiumében nyaraltak, és olykor hétvégére is lerándultak.

– Fiacskám – hajolt előre az anya –, tudod, hogy apádnak szabadjegye volt, és különben sem került olyan sokba az egész.

A fiú nem engedett.

– Fiuméről egy szót se! És arról se, nagyon kérem, anyám, arról se, hogy ott milyen más volt minden. Az étkezés, a kiszolgálás... és főleg... – a fiú hangja szinte már könyörgővé vált – az emberek! Igen, akikkel együtt nyaralt.

Az anya belemosolygott a lámpába.

– Ki is volt, aki meghívott vitorlázni? Valami osztrák gróf... Tudod, hogy ismerte apádat! A könyveit... igen... és ő jött oda az asztalunkhoz...

A fiú tollas haja remegni kezdett. Remegett a hangja is, ahogy újra megszólalt.

– Se osztrák gróf! se vitorlás! se meghívás! Nagyon kérem. –

Megfogta az anyja kezét.

– De hát az igazán, az eszembe se jutott!

– Tudom! – vágta rá a fiú – mint múltkor a buszban.

Az anya a fejét ingatta.

– Én csak azt mondtam, milyen durvák az emberek... – Félénken a fiára sandított. – Manapság... – Elhallgatott, majd egy kicsit bátrabban. – De igaz is! Nem adnak helyet, lökdösődnek, a kalauz rám szól, hogy menjek előre, aztán, hogy mit állok az ajtóban, ha még nem szállok le.

– És akkor maga, anyám, egyszerre elkezdte! Hogy más embereket is ismert már, mint a kalauzt...

– De csak azért, hidd el, csak azért, hogy ne sértegessem!

– A végén le kellett szállnunk – mondta a fiú. – És a múltkor ugyanez volt a villamoson.

– Mi volt a villamoson?

– Hagyjuk, anyám! – A fiú felsóhajtott. – És azt sem kell említeni, hogy több cselédünk volt.

– De igazán, mintha családtagok lettek volna! Csak a szaguk... Tudod, Bandi, én sose szóltam nekik, de azt hiszem, ezeknek mind van valamilyen szaguk.

– Nem tudom, anyám. De hagyja a cselédeket, még akkor is, ha családtagok voltak. A személyzetnek ne mondja, hogy fiam.

– Mit mondjak?

- Hát... hát... elvtársnő. Kérem, elvtársnő...
- Elvtársnő – ismételte az anya.
- De ne így mondja! – A fiú türelmetlen mozdulatot tett. – Ne ilyen hangon.
- Hát milyen hangon?

A fiú legyintett, majd tovább folytatta.

– És a közös étkezésen ne forgassa, nézegesse a kanalat, mintha ragályos betegről kapta volna.

- Nem, nem, Bandikám.
- És ha valakivel összeismerkedik...
- Nem ismerkedek össze senkivel.
- Mert gógös!
- De fiam...
- Értse meg, ha nem áll szóba senkivel, akkor azt mondják...

A fiú fölugrott, és elindult megint körbe-körbe a szobában. Az anya ölbe ejtett kézzel maga elé bámult. Egyszerre csak érezte, hogy nyekken mellette a dívány. És újra hallotta a hangot.

- Kérem... anyám...

Hatalmas park, fákkal, bokrokkal. Piros padok a sétányon. A fák mögött az üdülő barna épülete. Az anya azt nézte. Éppen most állt föl a padról, hogy megszólítson valakit. Azt a húsos képű férfit, aki mellette ül az étkezőben. De valahogy nem tudta, mit mondjon. Így hát csak mosolygott, és hagyta, hogy elmenjen azzal a kék ruhás nővel. Annak is köszönni kellett volna. De hogyan?... Egyszer valaki – úgy négy szemközt – rászólt, hogy ne elvtársnőzze! Mármost akkor mit mondjon? Hogy szólítsa a lányt, aki takarít? A fekete nőt a könyvtárban? Ezt, aki itt jön?... Ha megáll, és beszélgetni kezd...

Az anya pár lépést tett. Visszacsuklott a padra, és a kavicsokat bámulta. Így maradt, amíg a lépések eltávolodtak. Aztán fölállt, és tétován imbolyogva elindult az üdülő felé.

Aztán, mint akinek hirtelen eszébe jutott valami, megint visszahullt egy padra. És most már csak ült, ült, elveszve a parkban, mint egy otffelejtt, ócska esernyő.

(1956)

Forrás: <http://www.litera.hu/hirek/mandy-ivan-nyaralas>.

20. századi magyar novellák. 1939-1956. Palatinus Kiadó, 2014.

Magyarázatok:

Fiume: az Osztrák-Magyar Monarchia idején népszerű adriai fürdőhely

beutalás: a szakszervezeti beutaló a szocializmus idején az olcsó vagy ingyenes üdülés jellemző formája volt

szabadjegy: bizonyos foglalkozásokkal, társadalmi pozíciókkal együtt járó juttatás ingyenes vasúti utazásra

küriai bíró: az igazságszolgáltatásban magas hivatali és társadalmi elismeréssel járó tisztséget betöltő jogász

VAGY

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTELMEZÉS

Hasonlítsa össze József Attila *Kertész leszek* és Radnóti Miklós *Istenhegyi kert* című versének szerkezeti jellemzőit! Értelmezze a két alkotásban a költői én és a külvilág viszonyát, a kert- és virágmotívum jelentéshordozó szerepét!

Megoldása 400-800 szó terjedelmű legyen!

József Attila: <i>Kertész leszek</i>	Radnóti Miklós: <i>Istenhegyi kert</i>
<p>Kertész leszek, fát nevelek, kelő nappal én is kelek, nem törődök semmi mással, csak a beojtott* virággal.</p>	<p>A nyár zümmögve alszik és a fényes ég magára vonta szürke fátyolát, kutyám borzol, fölmordul s elrohan, megugró árnyat lát a bokron át.</p>
<p>Minden beojtott virágom kedvesem lesz virágáron, ha csalán lesz, azt se bánom, igaz lesz majd a virágom.</p>	<p>Öreg virág vetközi sorra szirmait, pucéran áll és félig halottan, gyöngye barackág ropog fölöttem s terhével lassan a földre rogygan.</p>
<p>Tejet iszok és pipázok, jóhíremre jól vigyázok, nem ér engem veszedelem, magamat is elültetem.</p>	<p>Ó, ez a kert is aludni s halni készül, gyümölcsöt rak a súlyos ősz elé. Sötétedik. Halálos kört röpül köröttem egy elkésett, szőke méh.</p>
<p>Kell ez nagyon, igen nagyon, napkeleten, napnyugaton – ha már elpusztul a világ, legyen a sírjára virág.</p>	<p>S fiatal férfi te! rád milyen halál vár? bogárnyi zajjal száll golyó feléd, vagy hangos bomba túr a földbe és megtépett hússal hullsz majd szerteszt?</p>
<p>1925. április</p>	<p>Álmában lélekzik már a kert, hiába kérdzem, de kérdem újra mégis. Gyümölcsökben a déli nap kering s hűvösen az esti öntözés is.</p>
<p>*beojtott virág: oltott, oltással szaporított virág</p>	<p>1936. július 20.</p>

Szövegközlések: *József Attila összes versei*. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1955. 149-150. o. *Radnóti Miklós művei*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1976. 107. o.

Értékelési szempontok		Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalmi minőség		25	
Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	

Helyesírás	Hibapontok száma az II. összetevőben	
------------	--------------------------------------	--

Helyesírás	Hibapontok száma az I. és II. összetevőben	
	Vizsgapontok	

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés	40		
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	10		
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség	25		
	Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
		Összesen	15	
Helyesírás		8		
Íráskép		2		
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

_____

dátum

_____

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés		
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás		
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség		
	Nyelvi minőség		
Helyesírás			
Íráskép			

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző